

Estructura de la propietat forestal de Catalunya

Anàlisi de les dades cadastrals

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura, Ramaderia,
Pesca, Alimentació i Medi Natural

Centre de la Propietat
Forestal

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura, Ramaderia,
Pesca, Alimentació i Medi Natural
Centre de la Propietat Forestal
Ctra. de Sabadell a Santa Perpètua, km. 4,5
08130 Santa Perpètua de Mogoda

Autors: Miquel Fletas, Marta Bayona, Teresa
Cervera. Centre de la Propietat Forestal

Col·laboració: Marc Grauet. Oficina Tècnica
de Prevenció Municipal d'Incendis Forestals.
Diputació de Barcelona

Dipòsit legal: B-15274-2012

Realització i maquetació: Elizabeth Fernández.
Centre de la Propietat Forestal

Disponible en el web del Centre de la Propietat
Forestal, en format digital. www.gencat.cat/cpf

Metodologia

La Llei 7/1999, de 30 de juliol, del Centre de la Propietat Forestal preveu l'elaboració d'un cens de titulars de finques forestals privades (capítol I, article 5). El cens ha de permetre millorar la presa de decisions en política forestal i en el foment de la gestió forestal sostenible, a fi d'escollir els instruments jurídics, tècnics i econòmics més adients d'acord amb l'estructura de la propietat existent a cada comarca o territori.

Les dades que permetrien assolir aquest objectiu de manera òptima serien les dades del Registre de la Propietat, organisme de la Direcció General dels Registres i del Notariat del Ministeri de Justícia del Govern de l'estat. Les dades inscrites al Registre de la Propietat descriuen els béns immobles i els drets de propietat sobre aquests, amb caràcter oficial i públic, per al coneixement general. A dia d'avui, aquesta entitat no disposa de dades digitals homogènies, ni alfanumèriques ni gràfiques, que permetin realitzar aquest cens. En canvi, la Direcció General de Cadastre, organisme del ministeri d'Economia i Hisenda, disposa d'un sistema d'informació geogràfica que conté dades de tot el territori espanyol, sense excepció, complint el seu objectiu de mesurar i ubicar els béns immobles amb finalitat recaptativa i en el marc d'un procediment administratiu regulat. És per aquest motiu que s'han utilitzat les dades Cadastrals per a realitzar una aproximació del cens de propietaris forestals privats de Catalunya.

El Centre de la Propietat Forestal (CPF) i l'Oficina Tècnica de Prevenció Municipal d'Incendis Forestals de la Diputació de Barcelona varen signar un protocol d'intercanvi d'informació on es preveu la sessió de la metodologia d'obtenció de les dades cadastrals desenvolupada per l'Oficina Tècnica al CPF. Aquesta sessió permet al CPF elaborar el tractament estadístic de les dades cadastrals i establir uns criteris per analitzar l'estructura de la propietat forestal, en funció de la seva naturalesa jurídica, el número de propietats i la seva mida.

Aquest document té l'objectiu d'explicar la metodologia del tractament de les dades cadastrals utilitzada per a realitzar una aproximació del cens de propietaris forestals privats de Catalunya així com exposar alguns resultats de l'anàlisi global de l'estructura forestal privada.

Metodologia

El cadastre determina la titularitat territorial a fi de repartir equitativament l'impost de béns immobles (IBI). En cap pas preveu l'agrupació dels béns immobles en funció dels seus titulars. Per elaborar l'anàlisi de la propietat forestal a partir de les dades cadastrals, cal definir uns criteris d'agrupació dels béns immobles que permetin disposar d'una nova delimitació, assimilable al concepte de finca registral, la propietat. Cal remarcar que els conceptes emprats en aquest estudi es fan servir únicament i exclusivament en aquest document i els estudis que se'n deriven, sense pretendre alterar-ne la terminologia legal i originària.

Un bé immoble és una parcel·la o porció de sòl d'una mateixa naturalesa, enclavada en un terme municipal i tancada per una línia poligonal que delimita, a aquest efecte, l'àmbit espacial del dret de propietat d'un propietari o de diversos proindivís.

S'entén com a titular la persona física o jurídica registrada a cadastre que és adquirent d'una o diverses parcel·les, de manera individual o conjuntament amb altres persones.

➤ *Per exemple, els germans A, B i C tenen el 33,33% de dues parcel·les cadastrals de 90 i 10 hectàrees. Són tres titulars adquirents de les mateixes 100 hectàrees. En cap cas podríem establir que els germans A, B i C tenen 300 hectàrees.*

Quan el percentatge de participació és del 100%, la relació entre el titular i la parcel·la és 1 a 1. Quan el percentatge és inferior a 100 i, per tant, la propietat de la parcel·la és compartida, la relació és 1 a n. En aquests casos, es força la relació 1 a 1 agrupant els titulars i generant una nova codificació per identificar i agrupar la parcel·la o conjunt de parcel·les d'un mateix titular o conjunt de titulars. D'aquesta manera, s'entén per propietari el titular o la titular o el conjunt de titulars adquirents d'una o diverses parcel·les.

➤ *Per exemple, els germans A, B i C són un propietari que té 100 hectàrees.*

L'agrupació de parcel·les dels propietaris no té en consideració cap criteri territorial. Així, un propietari pot tenir parcel·les distribuïdes per tot el territori. Per tal d'evitar agrupar parcel·les molt distants entre si, s'opta per utilitzar la divisió administrativa municipal del propi cadastre com a criteri per dividir l'agrupació de les parcel·les d'un mateix propietari en diverses unitats. D'aquesta manera, s'utilitza el terme propietat per definir la parcel·la o l'agrupació de parcel·les d'un mateix propietari dins d'un mateix municipi.

➤ *Per exemple, si els propietaris A/B/C fossin adquirents d'una parcel·la de 90 hectàrees al municipi X i una segona parcel·la de 10 hectàrees al municipi Y, aquest tindria dues propietats. Si les parcel·les fossin al mateix municipi, parlaríem d'una sola propietat.*

La subparcel·la cadastral divideix la parcel·la segons la qualificació cadastral del sòl. La qualificació cadastral indica una característica agronòmica, com el cultiu o l'aprofitament de què és objecte la parcel·la o subparcel·la. Aquesta qualificació ens permet discriminar posteriorment els titulars forestals dels no forestals.

Per tal de fer una anàlisi de l'estructura de la propietat forestal, s'identifiquen aquells titulars, propietaris i propietats que contenen a la seva parcel·la o parcel·les almenys una subparcel·la qualificada cadastralment amb un ús forestal segons una relació lògica entre la qualificació cadastral i les categories “forestal” i “arbrat”, basades en la Llei 6/1988, del 30 de març, forestal de Catalunya.

Per a aquells casos en què una mateixa subparcel·la té més d'una qualificació cadastral, s'utilitza la que té més superfície per determinar si es considera o no una subparcel·la forestal.

D'aquesta manera, s'obtenen els titulars, propietaris i propietats forestals.

➤ *S'enten per **titular forestal** aquell titular que com a mínim té una subparcel·la qualificada amb un ús forestal.*

*S'enten per **propietari forestal** aquell propietari que com a mínim té una subparcel·la qualificada amb un ús forestal.*

*De la mateixa manera, s'entén per **propietat forestal** aquella propietat que com a mínim té una subparcel·la qualificada amb un ús forestal.*

En aquesta anàlisi no es tenen en compte els titulars, els propietaris i les propietats forestals que tenen menys d'una hectàrea forestal i són qualificades com a improductives.

Finalment, es realitza una anàlisi del tipus de propietari, tot distingint entre el règim públic i privat dels titulars en funció del NIF.

La relació de les dades inicials entre si i amb els paràmetres públic/privat i forestal/no forestal ha permès treure una sèrie de dades per municipi i comarca, i alguns indicadors més genèrics per poder analitzar l'estructura de la propietat forestal.

Anàlisi de resultats

A Catalunya existeixen 2.033.160 hectàrees de superfície forestal segons el Cadastre.

En aquest estudi, la superfície forestal i la superfície arbrada s'ha extret de les qualificacions cadastrals. Aquestes dades no sempre s'ajusten a la realitat, ja que l'evolució dels usos del sòl és constant en el territori. Per això, en aquest estudi es parla d'una aproximació al cens. Així doncs, resulta convenient comparar les dades amb altres fonts més actuals per establir la qualitat de la resta d'indicadors.

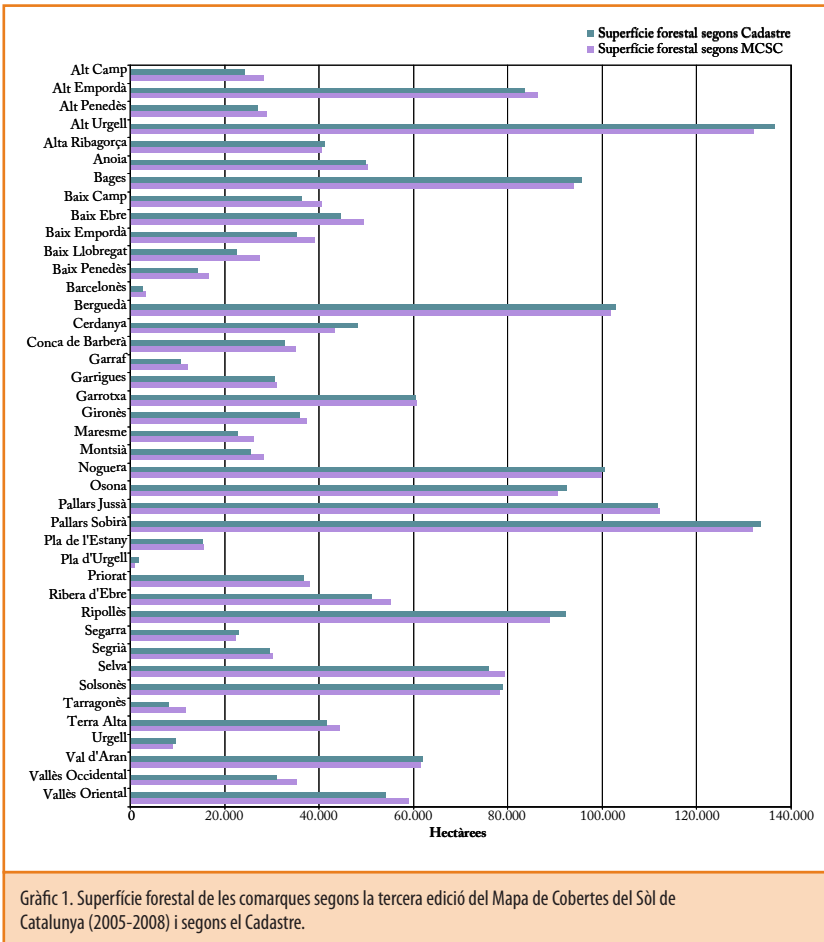
Segons el Mapa de Cobertes del Sòl de Catalunya (CREAF, 2005-2007), la superfície forestal total és de 2.060.173 hectàrees, respecte a les 3.210.827 hectàrees que té el territori català. Per tant, la superfície forestal representa un 64% de la superfície total. Amb el cadastre la xifra és lleugerament inferior, el 63%, tot i que hi ha comarques en què les dades s'ajusten més que en altres (*gràfic 1*).

Distribució de la superfície forestal segons la seva titularitat jurídica

De les 2.033.160 hectàrees de superfície forestal catalanes, un 73% estan en mans de propietaris privats i un 27% són de naturalesa pública i pertanyen a entitats municipals i altres administracions, com diputacions, consells comarcals, ministeris de l'Estat espanyol o conselleries de la Generalitat. Cal tenir en compte que en aquestes dades no es contemplen les superfícies corresponents als camins de domini públic i al domini públic hidràulic, que representen, aproximadament, el 3,5% de la superfície forestal de Catalunya.

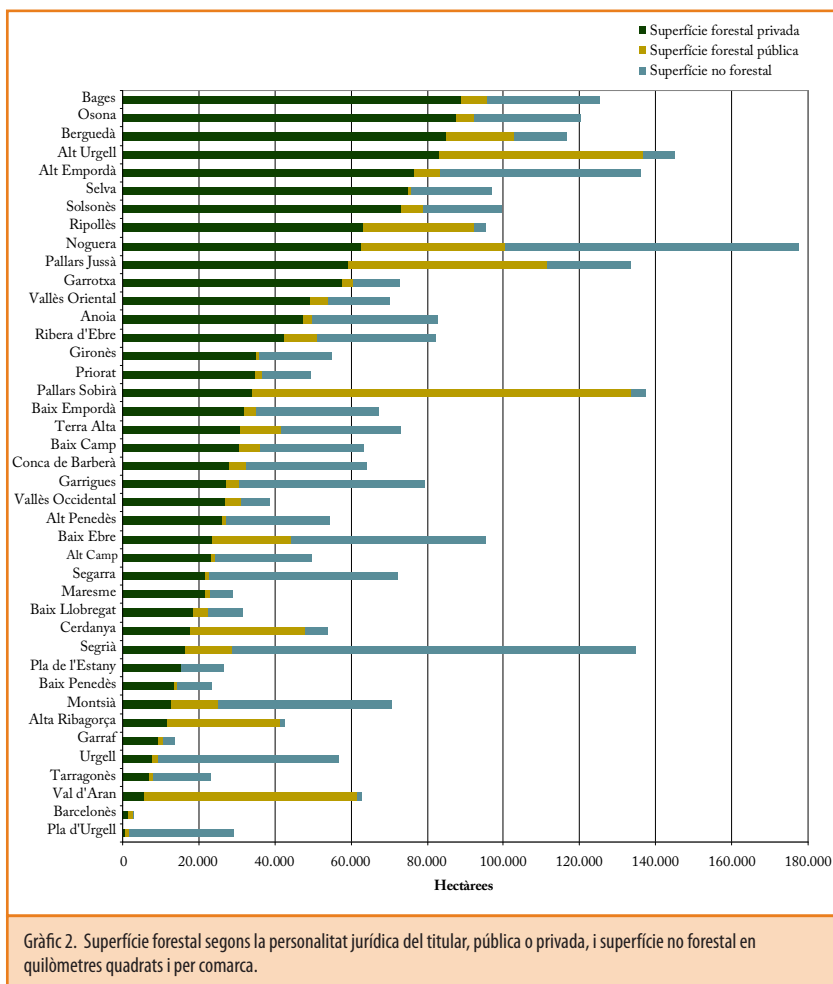
La distribució de la titularitat forestal és molt desigual en el territori (*gràfic 2*).

Les comarques, bàsicament d'alta muntanya, amb més superfície forestal pública són, per aquest ordre, el Pallars Sobirà, la Val d'Aran, l'Alt Urgell, el Pallars Jussà, la Noguera, la Cerdanya i l'Alta Ribagorça. El percentatge més elevat de superfície pública respecte a la privada el trobem a la Val d'Aran, amb un 90%, seguida del Pallars Sobirà, l'Alta Ribagorça i la Cerdanya, amb un 74%, un 71% i un 63%, respectivament.

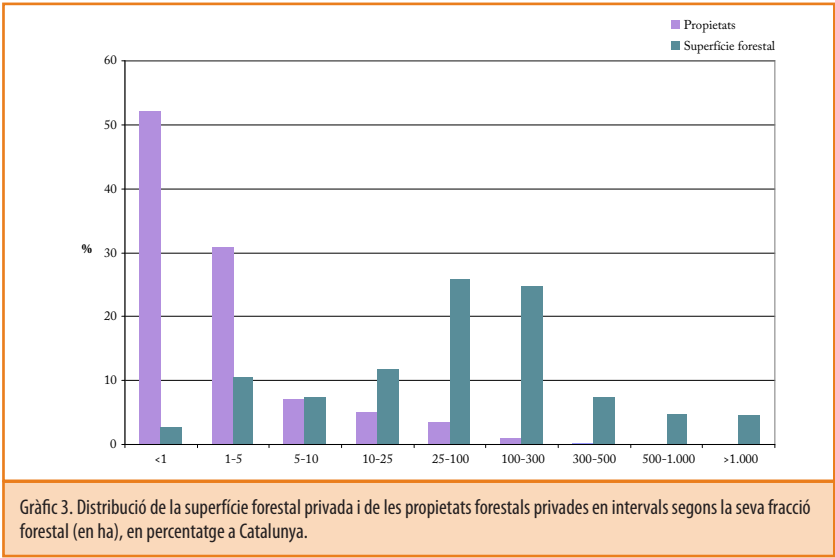
D'altra banda, les comarques amb més superfície forestal privada són, per aquest ordre, el Bages, Osona, el Berguedà, l'Alt Urgell, l'Alt Empordà, la Selva, el Solsonès i el Ripollès.

Distribució de la superfície forestal privada segons la mida de les propietats forestals

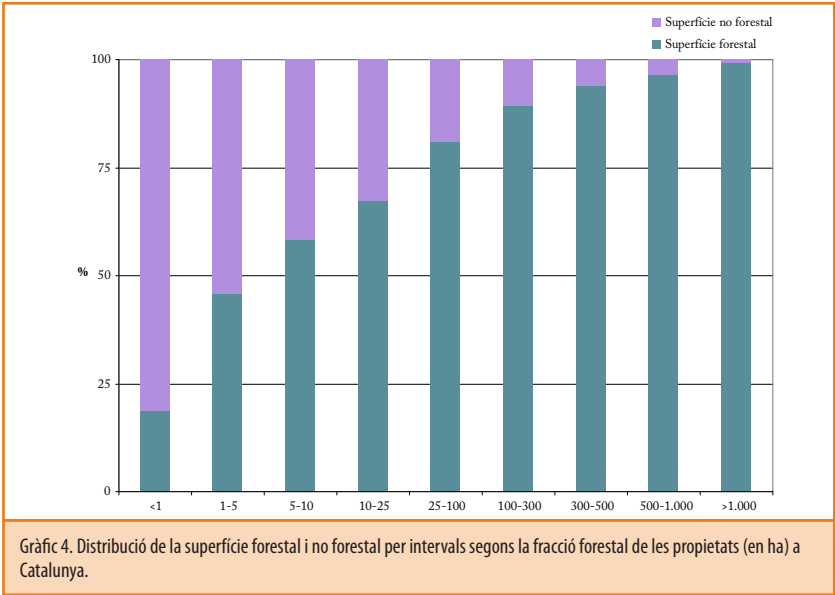

L'estructura de la propietat forestal privada es caracteritza per estar molt atomitzada. Tot i que el nombre de propietats petites és molt elevat, la superfície forestal és dominada per les grans propietats.

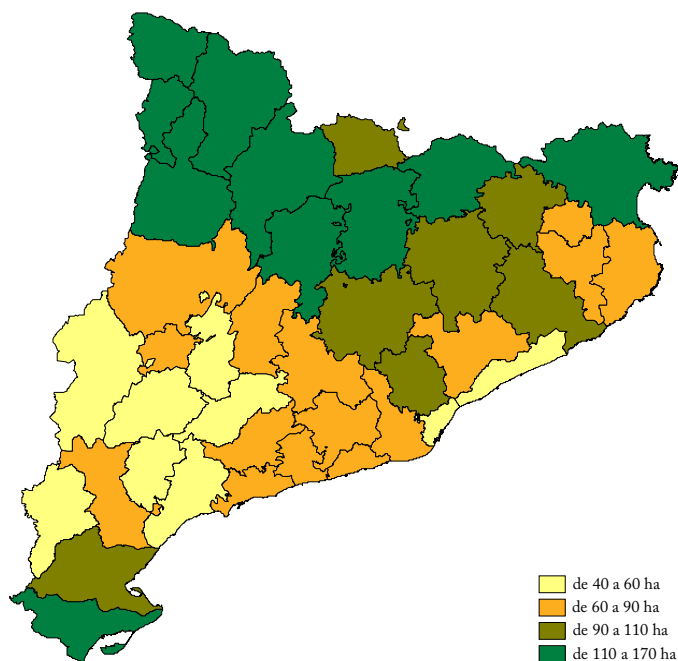
Un 52% de les propietats forestals privades de Catalunya no arriben a l'hectàrea i representen només un 2,8% de la superfície forestal privada total. D'altra banda, només un 1,2% tenen més de 100 hectàrees i representen un 41,5% de la superfície.

Gràfic 3. Distribució de la superfície forestal privada i de les propietats forestals privades en intervals segons la seva fracció forestal (en ha), en percentatge a Catalunya.

Gràfic 4. Distribució de la superfície forestal i no forestal per intervals segons la fracció forestal de les propietats (en ha) a Catalunya.

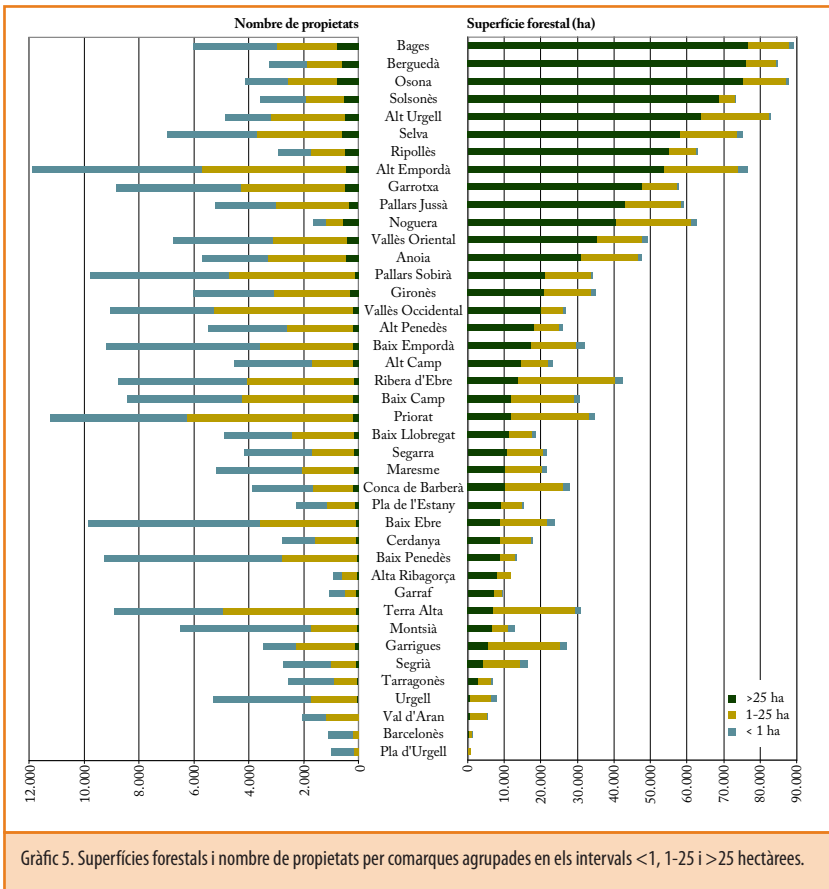
Mapa 1. Mitjana comarcal d'hectàrees forestals del grup de les propietats més grans de 25 hectàrees per comarques.

Entremig, un 46,8% de les propietats tenen entre 1 i 100 hectàrees, i representen un 55,7% de la superfície forestal privada total (*gràfic 3*).

A més, el percentatge de la fracció forestal creix a mesura que augmenta la mida de les propietats i, per tant, el pes de les grans propietats es veu encara més accentuat. (*gràfic 4*).

La distribució forestal segons la mida de les propietats també és diferent entre comarques. (*mapa 1*).

L'orografia del terreny i la hidrografia, com a condicionants de l'organització del territori, han influït en el transcurs del temps en les dimensions de les propietats. Aquelles zones amb més tradició agrícola o amb una major presència urbana són

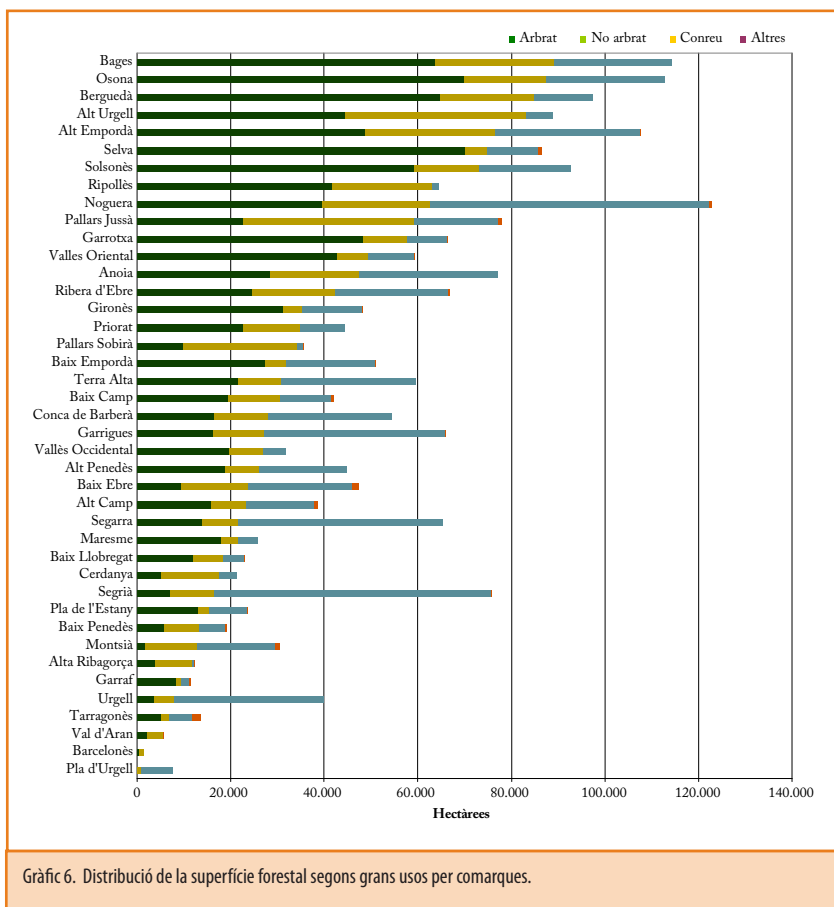

aquelles on la mida de les propietats és més petita i el pes de la fracció forestal menys important. Les propietats més grans es troben sobretot a les zones d'alta muntanya.

Només un 4,75% de les propietats tenen més de 25 hectàrees forestals, però representen el 67,25% de la superfície forestal privada total (*gràfic 5*).

Distribució de la superfície forestal privada segons la qualificació

Les 221.779 propietats forestals privats sumen 2.175.556 d'hectàrees del territori català, de les quals 1.484.905 hectàrees són forestals. La propietat mitjana de tot

Catalunya està formada per un 45,91% de terreny forestal arbrat, un 22,34% de no arbrat, un 31,25% de conreus i un 0,5% d'altres cobertes no forestals (gràfic 6).

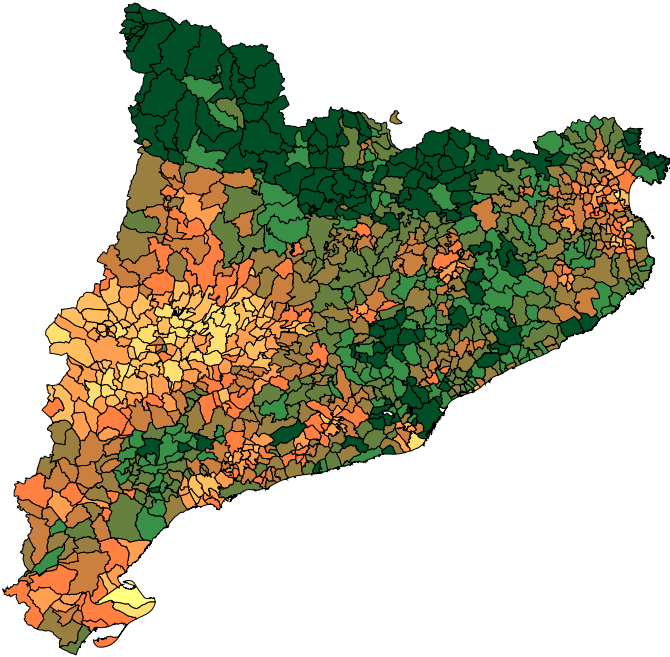
En l'àmbit comarcal es poden diferenciar propietats forestals privades segons la seva distribució dels usos.

Les comarques amb més càrrega de superfície forestal privada coincideixen amb les que presenten més fracció arbrada a les seves propietats. Són les comarques de la Catalunya interior i les comarques gironines: la Selva, Osona, el Berguedà, el Bages, el Solsonès, l'Alt Empordà, la Garrotxa, el Vallès Oriental i el Ripollès. Tot i que la

fracció arbrada és la més important, aquestes propietats també es troben vinculades a l'agricultura.

A les comarques de la Val d'Aran i l'Alt Pirineu, amb poca superfície forestal privada, les propietats privades segueixen tenint una fracció forestal força elevada, tot i que predomina la superfície no arbrada dominada per les pastures. En aquestes propietats la presència de conreu és molt baixa en comparació de l'anterior grup on, tot i no ser important, hi ha moltes propietats en què es combina l'explotació forestal i l'agrícola.

A les comarques més meridionals, la proporció de conreus en les propietats forestals està més equilibrada amb la superfície forestal, excepte algunes comarques com el Priorat i el Baix i l'Alt Camp, en què la fracció forestal en les propietats forestal privades encara és més important.

Mapa 2. Percentatge de la superfície forestal respecte a la superfície total de les propietats privades, per municipi.

Finalment, a les propietats forestals privades a les comarques de les planes lleidatanes i a les Terres de l'Ebre, amb l'excepció de la Terra Alta, els conreus tenen més pes que la fracció forestal.

Conclusions

El concepte de *propietat* proposat, basat en el tractament de les dades cadastrals del sistema d'informació de la Direcció General de Cadastre, permet elaborar una aproximació al cens de finques forestals privades del territori català. Tot i no ser l'eina idònia per aquest fi, es mostra com una font d'informació d'un gran potencial i que dona respostes fiables i de gran valor a l'hora d'analitzar l'estructura de la propietat.

L'Anàlisi dels resultats indiquen que a Catalunya, segons el cadastre, existeixen 2.033.160 hectàrees de superfície forestal que representen el 63% de la superfície total. El 73% d'aquesta es troba en mans privades i repartida en un gran nombre de propietats, concretament 221.779. Aquest gran nombre de propietats i per tant un gran nombre de persones vinculades a la superfície forestal de Catalunya, es reparteixen la superfície d'una manera molt desigual. Dos terços de la superfície forestal es troba distribuïda en propietats de més de 25 hectàrees, sumant només el 4'76% de les propietats. D'altra banda, més de la meitat de les propietats, el 52%, no arriba no arriba a l'hectàrea i només representen el 2'8% de la superfície forestal privada. Per tant ens trobem davant d'un gran nombre de titulars forestals que per si sols tenen un potencial de gestió forestal baix.

Un altre factor a considerar en la distribució de la titularitat és la heterogeneïtat del paisatge català i com ha influït en la dimensió de les forests així com en la magnitud de l'ús agrícola o forestal de les propietats. El pes de la fracció forestal de les propietats privades té una mitjana per tot Catalunya del 68.25 %, dos terços de la qual és superfície arbrada. És evidentment però que les dades són molt diferents en funció de les característiques de cada comarca i municipi. Les comarques amb més càrrega de superfície forestal privada són les de la Catalunya interior i les comarques gironines, i coincideixen amb les que presenten més fracció arbrada a les seves propietats.

Les dades obtingudes amb la metodologia proposada aporta un grau més de coneixement sobre el territori i ha de servir per millorar la presa de decisions en política forestal i en el foment de la gestió forestal sostenible. L'estructura de la propietat existent a cada comarca o territori pot ser una eina determinant a fi d'escollir els instruments jurídics, tècnics i econòmics més adients en cada cas.

Comarca	Superfície total (ha) Cadastrè rústega	Superfície forestal		Superfície forestal privada		Superfície forestal arbrada privada	
		ha	%	ha	%	ha	%
Alt Camp	49.378,4	24.287,1	49,19	23.310,3	95,98	15.699,9	67,35
Alt Empordà	135.913,6	83.445,9	61,40	76.608,3	91,81	48.704,4	63,58
Alt Penedès	54.129,4	27.114,3	50,09	26.082,1	96,19	18.800,2	72,08
Alt Urgell	144.926,1	136.668,9	94,30	83.086,0	60,79	44.610,7	53,69
Alta Ribagorça	42.474,0	41.144,7	96,87	11.788,8	28,65	3.855,4	32,70
Anoia	82.764,2	49.806,7	60,18	47.467,4	95,30	28.585,9	60,22
Bages	125.399,2	95.829,5	76,42	89.071,9	92,95	63.764,8	71,59
Baix Camp	63.133,5	36.247,2	57,41	30.569,8	84,34	19.407,6	63,49
Baix Ebre	95.404,7	44.550,0	46,70	23.650,4	53,09	9.490,1	40,13
Baix Empordà	67.412,5	35.247,9	52,29	31.841,5	90,34	27.381,0	85,99
Baix Llobregat	31.534,7	22.574,1	71,59	18.487,9	81,90	11.893,3	64,33
Baix Penedès	23.437,8	14.369,0	61,31	13.384,6	93,15	5.773,7	43,14
Barcelonès	2.817,1	2.599,0	92,26	1.331,6	51,24	508,7	38,20
Berguedà	116.737,4	102.894,2	88,14	84.891,6	82,50	64.817,1	76,35
Cerdanya	53.934,0	48.169,1	89,31	17.597,0	36,53	5.134,7	29,18
Conca de Barberà	64.055,3	32.630,4	50,94	28.009,0	85,84	16.511,6	58,95
Garraf	13.571,6	10.711,1	78,92	9.466,5	88,38	8.305,0	87,73
Garrigues	79.389,8	30.609,2	38,56	27.191,8	88,84	16.393,9	60,29
Garrotxa	72.796,8	60.482,2	83,08	57.682,7	95,37	48.244,6	83,64
Gironès	54.986,9	35.880,9	65,25	35.145,5	97,95	31.260,7	88,95
Maresme	28.844,7	22.854,5	79,23	21.561,0	94,34	17.955,2	83,28
Montsià	70.768,3	25.450,7	35,96	12.812,4	50,34	1.765,3	13,78
Noguera	177.382,4	100.530,8	56,67	62.612,6	62,28	39.544,0	63,16
Osona	120.408,4	92.573,1	76,88	87.633,7	94,66	70.039,1	79,92
Pallars Jussà	133.697,0	111.770,6	83,60	59.230,0	52,99	22.775,1	38,45
Pallars Sobirà	137.360,6	133.494,9	97,19	34.102,1	25,55	9.877,1	28,96
Pla de l'Estany	26.304,7	15.383,4	58,48	15.295,7	99,43	12.947,9	84,65
Pla d'Urgell	29.313,2	1.791,8	6,11	791,0	44,15	22,1	2,79
Priorat	49.491,2	36.718,5	74,19	34.852,1	94,92	22.754,6	65,29
Ribera d'Ebre	82.134,5	51.130,9	62,25	42.348,7	82,82	24.661,8	58,24
Ripollès	95.345,5	92.246,9	96,75	63.140,1	68,45	41.729,8	66,09
Segarra	72.239,7	22.968,3	31,79	21.713,8	94,54	13.962,3	64,30
Segrià	134.748,7	29.610,4	21,97	16.476,2	55,64	6.943,2	42,14
Selva	97.120,8	75.845,4	78,09	75.015,6	98,91	70.160,5	93,53
Solsonès	99.656,4	79.000,8	79,27	73.211,5	92,67	59.231,1	80,90
Tarragonès	23.072,8	8.133,9	35,25	6.838,8	84,08	5.106,7	74,67
Terra Alta	73.042,4	41.695,0	57,08	30.949,0	74,23	21.712,9	70,16
Urgell	56.781,1	9.660,7	17,01	7.813,0	80,87	3.721,0	47,63
Val d'Aran	62.961,7	61.841,9	98,22	5.671,9	9,17	2.216,8	39,08
Valles Occidental	38.684,6	31.023,0	80,19	26.896,4	86,70	19.638,3	73,01
Valles Oriental	70.252,1	54.173,2	77,11	49.275,5	90,96	42.896,4	87,05
Catalunya	3.053.807,9	2.033.160,1	66,58	1.484.905,8	73,03	998.804,1	67,26

Comarca	Titulars forestals	Propietaris forestals	Propietats forestals	Propietats forestals privades		Mitjana superfície forestal propietats forestals privades (ha)
				Nombre	%	
Alt Camp	5.530	4.925	5.243	5.181	98,82	4,50
Alt Empordà	12.165	10.609	12.032	11.865	98,61	6,46
Alt Penedès	4.987	4.200	4.572	4.515	98,75	5,78
Alt Urgell	5.217	4.626	4.939	4.839	97,98	17,17
Alta Ribagorça	1.016	887	904	888	98,23	13,28
Anoia	6.044	5.176	5.787	5.690	98,32	8,34
Bages	6.753	5.661	6.152	6.021	97,87	14,79
Baix Camp	9.126	8.048	8.502	8.414	98,96	3,63
Baix Ebre	10.680	9.547	9.963	9.879	99,16	2,39
Baix Empordà	9.639	8.167	9.243	9.161	99,11	3,48
Baix Llobregat	5.085	4.054	4.299	4.179	97,21	4,42
Baix Penedès	2.919	2.640	2.753	2.722	98,87	4,92
Barcelonès	1.238	1.136	1.148	1.121	97,65	1,19
Berguedà	3.618	3.012	3.329	3.243	97,42	26,18
Cerdanya	3.099	2.588	2.830	2.773	97,99	6,35
Conca de Barberà	8.506	7.951	8.797	8.730	99,24	3,21
Garraf	1.535	10.72	1.108	1.088	98,19	8,70
Garrigues	9.420	8.706	9.926	9.778	98,51	2,78
Garrotxa	4.273	3.321	3.621	3.576	98,76	16,13
Gironès	6.611	5.478	6.090	6.022	98,88	5,84
Maresme	6.554	5.263	5.524	5.465	98,93	3,95
Montsià	6.958	6.300	6.545	6.483	99,05	1,98
Noguera	8.925	8.260	9.032	8.823	97,69	7,10
Osona	4.474	3.670	4.286	4.126	96,27	21,24
Pallars Jussà	5.482	4.990	5.326	5.215	97,92	11,36
Pallars Sobirà	3.692	3.288	3.500	3.446	98,46	9,90
Pla de l'Estanty	2.717	2.083	2.286	2.263	98,99	6,76
Pla d'Urgell	1.169	1.002	1.079	992	91,94	0,80
Priorat	8.780	8.324	9.085	9.011	99,19	3,87
Ribera d'Ebre	11.413	10.690	11.277	11.212	99,42	3,78
Ripollès	3.496	2.842	2.984	2.931	98,22	21,54
Segarra	4.550	4.313	4.998	4.888	97,80	4,44
Segrià	9.912	8.776	9.484	9.251	97,54	1,78
Selva	7.957	6.456	7.001	6.939	99,11	10,81
Solsonès	1.716	1.497	1.732	1.653	95,44	44,29
Tarragonès	2.899	2.481	2.623	2.549	97,18	2,68
Terra Alta	8.199	7.946	8.936	8.894	99,53	3,48
Urgell	5.277	4.935	5.455	5.301	97,18	1,47
Val d'Aran	2.230	1.976	2.103	2.058	97,86	2,76
Vallès Occidental	4.855	3.752	3.939	3.843	97,56	7,00
Vallès Oriental	8.119	6.300	6.843	6.751	98,66	7,30
Catalunya	228.769	201.111	225.276	221.779	98,11	6,70